

Súd: Krajský súd Žilina
Spisová značka: 11Co/168/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5712214684
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 09. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Malíková
ECLI: ECLI:SK:KSZA:2013:5712214684.4

Uznesenie

Krajský súd v Žilina, ako súd odvolací, v právnej veci žalobcu: POHOTOVOSŤ, s. r. o., so sídlom Pribinova 25, 811 09 Bratislava, IČO: 35 807 598, právne zastúpeného advokátskou kanceláriou: Fridrich Paľko, s. r. o., so sídlom Grösslingova 4, 811 09 Bratislava 1, IČO: 36 864 421, proti žalovanému: Slovenská republika v zastúpení Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, IČO: 00 166 073, v konaní o náhradu majetkovej škody a nemajetkovej ujmy, o odvolaní žalobcu proti uzneseniu Okresného súdu Martin č. k. 10C/236/2012-55 zo dňa 10. 6. 2013, takto

rozhodol:

Uznesenie okresného súdu **z r u š u j e** a vec mu **v r a c i a** na ďalšie konanie.

o d ô v o d n e n i e :

Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, po právoplatnosti tohto uznesenia a vyslovil, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že žalobca vo svojom podaní doručenom súdu dňa 27. 9. 2012, ani v následných podaniach, ktorými reagoval na jednotlivé opakované výzvy súdu, nepredložil kópiu žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody s príslušným orgánom, ktorým je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. Doloženie žiadosti o predbežné prerokovanie nároku je potrebné preto, aby súd vedel vyhodnotiť, či nárok uplatňovaný v konaní pred Ministerstvom spravodlivosti SR a následne uplatnený v konaní pred súdom je totožný a vyvodzovaný z rovnakých skutkových okolností. Za predbežne prerokovaný možno totiž považovať len taký nárok, ktorý sa týka argumentácie, dôvodov a uplatňovanej výšky, ktorý je totožný s nárokom uplatňovaným v konaní pred súdom. Keďže v tomto prípade ide o tzv. delenú právomoc, súd za účelom skúmania svojej právomoci potrebuje kópiu tejto žiadosti podľa § 15 a § 16 zákona č. 514/2003 Z. z.

o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“). V jednotlivých spisoch, na ktoré žalobca vo svojich podaniach odkazuje, sa však žiadosť o predbežné prerokovanie uplatňovaného nároku nenachádza. Žalobca doložil súdu len sprievodný list opatrený prezenčnou pečiatkou Ministerstva spravodlivosti SR, z ktorého vyplynulo, že každá jednotlivá žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody pozostáva zo šiestich strán a jej prílohou je plnomocenstvo. Súčasťou tohto sprievodného listu bol aj „Zoznam žiadostí o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody“, ktorý pozostával z počtu 197 strán. Nakoľko žalobca nedoložil súdu kópiu podanej žiadosti, súd nemôže preskúmať, či sa žalobca voči Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky domáha toho istého nároku, čo sa týka argumentácie, dôvodov, skutkového stavu a uplatňovanej výšky, ako žalobca žalobou uplatnenou na súde v predmetnom konaní, a teda nemožno preskúmať, či vznikla právomoc súdu na prejednanie sporu.

Keďže v tomto prípade ide o tzv. delenú právomoc podľa § 8 O. s. p. a súd nemá za preukázanú základnú procesnú podmienku konania, okresný súd dospel k záveru, že nemá právomoc rozhodovať o nároku žalobcu. Povinnosť preukázať skutočnosti tvrdené žalobcom ohľadom predbežného prerokovania nároku, a teda následného preukázania základnej procesnej podmienky konania, ktorou je právomoc súdu na konanie a rozhodovanie, nemožno prenášať na žalovaného. Je vždy povinnosťou žalobcu tvrdiť

a ním tvrdené skutočnosti preukázať. S ohľadom na uvedené, keďže nedostatok právomoci zakladá neodstrániteľný nedostatok podmienok konania, prvostupňový súd konanie podľa § 104 ods. 1 O. s. p. zastavil a vec postúpil orgánu príslušnému na konanie, ktorým je podľa § 4 ods. 1 písm. a) bod prvý zákona č. 514/2003 Z. z. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. Po právoplatnosti tohto uznesenia súd postúpi vec Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky ako príslušnému orgánu. Rozhodnutie o trovách konania okresný súd odôvodnil ust. § 146 ods. 1 písm. c) O. s. p..

Proti tomuto rozhodnutiu podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca, ktorý sa domáhal, aby odvolací súd napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Prvostupňovému súdu vytýkal, že vec nesprávne právne posúdil, nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností, svojím postupom mu odňal možnosť na konanie pred súdom a napokon to, že rozhodoval vylúčený sudca.

V odvolaní namietal, že prvostupňový súd dospel na základe vykonaného šetrenia (nie dokazovania!) k záveru, že žalobca pred podaním návrhu nepodal žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody na príslušnom orgáne. Toto skutkové zistenie vyústilo v právny záver, že súd nemá právomoc v tejto veci konať, pretože konaniu pred súdom musí predchádzať konanie pred Ministerstvom spravodlivosti SR. Odvolateľ toto skutkové zistenie pokladá za nesprávne, pretože podal žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody. Preukázal túto skutočnosť tým, že predložil súdu zoznam jednotlivých žiadostí, ktoré Ministerstvo spravodlivosti SR potvrdilo. Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky nikdy túto skutočnosť nenamietalo a táto otázka nie je v konaní spornou. Odvolateľ tiež poukazuje na to, že označil súdu dôkaz, ktorý žiada v konaní vykonať, a to oboznámenie sa s príslušným spisom vo vzťahu k jemu podanej žiadosti o predbežné prerokovanie. Súd tento dôkaz nevykonal a návrh žalobcu ignoroval, na základe čoho dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam.

Dôvodil tiež tým, že vo veci rozhodoval vylúčený sudca, čo odôvodnil tým, že uskutočnil vo veci samej podanie obsiahnuté v texte žaloby, ktorým upovedomil súd o skutočnostiach nasvedčujúcich tomu, že sudcu, ktorému bola vec pridelená systémom súdneho manažmentu na prejednanie a rozhodnutie, je potrebné z konania vylúčiť. Okolnosť, že krajský súd nevhliadol v označených súvislostiach dôvod na vylúčenie sudcu, nič nemení na tom, že v očiach navrhovateľa a objektívne v očiach verejnosti nemožno tohto sudcu považovať za nestranného. Je tomu tak aj preto, že rozhodnutie krajského súdu je v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou iných krajských súdov v skutkovo a právne totožných veciach (napríklad rozhodnutie Krajského súdu v Trnave sp. zn. 11NcC 46/2012). Taktiež je v rozpore s judikatúrou Ústavného súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva v oblasti zachovania práva na nestranný súd. Za daného stavu, keď podľa odvolateľa názor krajského súdu vo veci nestrannosti pre rozpor s rozhodovacou praxou iných krajských súdov, Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva v Štrasburgu neobstojí, nebolo a nie je prípustné, aby vydal uznesenie o odmietnutí podania vylúčený sudca. V konaní bolo možné uskutočniť len také úkony, ktoré nepripúšťajú odklad. V uznesení o odmietnutí podania - návrhu na začatie konania odklad pripúšťalo a nebolo neodkladným úkonom za danej procesnej situácie.

Zároveň odvolateľ namietal, že konečné (meritórne) rozhodnutie vo veci súdom (vylúčeným sudcom) neprichádzalo v čase jeho vydania do úvahy aj preto, že súd v rovnakom rozhodnutí rozhodol aj o zamietnutí návrhu žalobcu na prerušenie konania podľa ust. § 109 ods. 2 písm. c) O. s. p., proti ktorému legálne pripustil odvolanie. Žalobca podáva proti tomuto rozhodnutiu odvolanie, pričom v čase podania odvolania o zamietnutí žaloby nebolo právoplatné rozhodnuté o zamietnutí návrhu na prerušenie konania. Dôsledok správania súdu, kedy predbehol vydanie meritórneho rozhodnutia, účinky právoplatného rozhodnutia o prerušení konania z dôvodu rozhodovania o otázke nestrannosti sudcu zakladajú porušenie práva žalobcu na súdnu ochranu, osobitne maria jeho možnosť konať pred súdom. Meritórne rozhodnutie súdu je preto prinajmenšom predčasné. Následne na posledných dvoch stranách svojho opravného prostriedku navrhovateľ návrhom namietal, že sudca sa nedostatočne oboznámil s podmienkami, za ktorých je možné viesť konanie, keď ignoroval žiadosť žalobcu o odročenie alebo zrušenie nariadeného pojednávania z dôležitého dôvodu a nesprávne aplikoval ust. § 101 ods. 2 O. s. p., keď pojednávanie, na ktorom za neprítomnosti žalobcu meritórne rozhodol, prebehlo aj napriek tomu, že žalobca zdôrazňoval, že trvá na osobnej účasti právneho zástupcu na pojednávaní. Žalobca sa tak nemal možnosť vyjadriť k tvrdeniam žalovaného, z ktorých súd pri svojom rozhodovaní vychádzal a zachytil ich aj v odôvodnení svojho rozhodnutia. Žalobca tak nemal právo oboznámiť sa so všetkými predloženými dôkazmi alebo stanoviskami a vyjadriť sa k nim s cieľom ovplyvniť súdne rozhodnutie, a to tak vo vzťahu ku skutkovým, ako aj právnym otázkam. Konceptia spravodlivého súdneho konania zahŕňa aj právo na kontradiktórne konanie, v ktorom musia mať strany možnosť nielen predložiť dôkazy nevyhnutné na podporu úspešnosti svojej žaloby, ale zároveň sa aj oboznámiť so všetkými

predloženými dôkazmi alebo stanoviskami a vyjadriť sa k nim s cieľom ovplyvniť súdne rozhodnutie. Žalobca tiež namietal rozhodnutie o trovách konania s poukazom na fakt, že žalovaná použila na dopravu neprimeraný cestovný prostriedok a tieto náklady nie sú nevyhnutné na účelné bránenie práva. Použitie motorového vozidla s tak enormnou spotrebou pohonných látok je neadekvátne a neúspešný účastník by za žiadnych okolností nemal znášať náklady, ktoré nemožno predpokladať. Predpokladať je možné cestovné náklady, avšak len vo výške použitia verejnej cestnej dopravy.

Žalovaný sa k odvolaniu písomne nevyjadril.

Krajský súd, ako súd odvolací, po zistení, že odvolanie bolo podané včas a smerovalo proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom, preskúmal uznesenie okresného súdu z dôvodov uvedených v odvolaní v rozsahu podľa § 212 ods. 1 O. s. p. a po preskúmaní ho bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.) zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie v zmysle ust. § 221 ods. 1 písm. f), h) s použitím ust. § 221 ods. 2 O. s. p., a to z nasledovných dôvodov:

Žalobca sa domáha náhrady majetkovej škody a nemajetkovej ujmy, ktorá mu mala vzniknúť nesprávnym úradným postupom Okresného súdu Martin v zmysle zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov. V podanej žalobe žalobca uviedol, že postupoval podľa § 15 ods. 1 citovaného zákona a písomnou žiadosťou požiadal žalovaného o predbežné prerokovanie jeho nároku na náhradu škody, žalovaný však do podania žaloby na žiadosť pozitívne nereagoval. Na preukázanie uvedenej skutočnosti žalobca označil ako dôkaz spis Ministerstva spravodlivosti SR k predbežnému prerokovaniu nároku na náhradu škody uplatňovanej v konaní. Tiež uviedol, že potvrdenie o prijatí žiadosti o predbežnom prerokovaní je založené v súdnom spise vedenom pred Okresným súdom Martin v konaní, kde ako žalobca vystupuje spoločnosť POHOTOVOSŤ, s. r. o. a ako žalovaný Slovenská republika zastúpená Ministerstvom spravodlivosti SR, pričom predmetom je náhrada škody a nemajetkovej ujmy zapríčinené nesprávnym úradným postupom pri výkone exekúcie pre pohľadávku žalobcu.

Podľa ust. § 15 ods. 1 a 2 zákona č. 514/2003 Z. z., nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím, nezákonným zatknutím, zadržaním alebo iným pozbavením osobnej slobody, rozhodnutím o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutím o väzbe, ako aj nárok na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom je potrebné vopred predbežne prerokovať na základe písomnej žiadosti poškodeného o predbežné prerokovanie nároku s príslušným orgánom podľa § 4 a 11. Ak bola žiadosť podaná na nepríslušnom orgáne, je tento orgán povinný bezodkladne ju postúpiť príslušnému orgánu a upovedomiť o tom poškodeného. Účinky podania žiadosti zostávajú zachované.

Podľa § 16 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., ak príslušný orgán neuspokojí nárok na náhradu škody alebo uspokojí iba jeho časť do šiestich mesiacov odo dňa prijatia žiadosti, môže sa poškodený domáhať uspokojenia nároku alebo jeho neuspokojenej časti na súde.

Z citovaných ustanovení je nepochybné, že je povinnosťou poškodeného účastníka, ktorý si chce uplatniť ujmu podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, predtým, ako sa obráti so svojím nárokom na súd, podať žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na príslušnom orgáne, ktorým je nepochybné, ako to správne skonštatoval prvostupňový súd, Ministerstvo spravodlivosti SR.

Hoci v danom prípade podľa názoru krajského súdu nejde o delenú právomoc v zmysle ust. § 8 O. s. p., ale o osobitnú, odstrániteľnú podmienku konania sui generis, právne dôsledky spojené s nepodaním žiadosti o predbežné prerokovanie nároku na príslušnom orgáne sú totožné (zastavenie konania pre nedostatok podmienok konania).

V súdnej veci okresný súd založil rozhodnutie o nedostatku právomoci súdu a následne nedostatku podmienok konania na neunesení dôkazného bremena zo strany navrhovateľa na okolnosť, že podal žiadosť o predbežné prerokovanie nároku. Rozhodnutie súdu nemôže byť založené len na základe pochybnosti o tejto skutočnosti, ktorú si sám založil, ako tomu bolo v tomto prípade. Uvedenú skutočnosť okresný súd nemal preukázanú, zistenú, ale len o nej pochyboval. Pokiaľ okresný súd v závere o tom, že žalobca nepodal žiadosť u žalovaného o predbežné prerokovanie nároku, nedospel s určitosťou,

nemožno konanie zastaviť pre nedostatok podmienky konania a vec postúpiť správne orgánu na ďalšie konanie. Ak žalobca v podanej žalobe ako dôkaz toho, že požiadal žalovaného o predbežné prerokovanie jeho nároku na náhradu škody, označil spis Ministerstva spravodlivosti SR, prvostupňový súd nemohol konanie vo veci zastaviť postupom podľa § 103 a 104 ods. 1 O. s. p. a postúpiť vec Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, argumentujúc tým, že žalobca na výzvu súdu nepredložil označený dôkaz, o to viac, že žalovaný doposiaľ takúto skutočnosť, t. j. neprerokovanie nároku žalobcu na náhradu škody nenamietal.

Za vykonanie dôkazu je zodpovedný súd. Súd nemusí vykonať všetky dôkazy navrhnuté účastníkmi, pokiaľ nie sú potrebné pre zistenie skutkového stavu veci. To však v danom prípade nemožno konštatovať. Navrhnutý dôkaz bol spôsobilý preukázať alebo vyvrátiť tvrdenie žalobcu, že bola podaná žiadosť o predbežné prerokovanie nároku v totožnej veci totožných účastníkov. Okrem uvedeného ide o skúmanie podmienok konania, kde sa prejavuje princíp oficiality.

Vzhľadom na takýto stav je rozhodnutie súdu predčasné, o to viac, že pred rozhodnutím súdu o zastavení konania postúpením veci príslušnému správne orgánu je potrebné skutočnosť zakladajúcu oprávnenosť takéhoto postupu súdu zistiť aj pripojením spisu od žalovaného tak, ako to požadoval aj žalobca vo svojich podaniach. Hoci tu môže vzniknúť pochybnosť o tom, či žiadosť bola podaná kvalifikovane, t. j. čo do dôvodu a výšky uplatnenej v žalobe, táto otázka je verifikovateľná pripojením príslušného spisu Ministerstva spravodlivosti SR, ktorý dôkaz žalobca navrhol. V tejto súvislosti krajský súd poukazuje na poznatok zistený v inej veci totožných účastníkov, že MS SR bolo schopné poskytnúť súdu kvalifikovanú informáciu o podanej žiadosti, jej predmete a najmä výške uplatnenej škody a nemajetkovej ujmy vo vzťahu ku konkrétnej veci (napr. vec vedená pred OS Žilina pod sp. zn. 18C/250/2012).

Je potrebné vychádzať zo zmyslu a účelu zákona č. 514/2003 Z. z.. Vyššie citované ustanovenia, ktoré upravujú povinnosť predbežného prerokovania nároku, sú nejednoznačné a nedôsledné. Účelom konania o predbežnom prerokovaní nároku nie je vydanie rozhodnutia, ale len pokus o mimosúdne urovanie. Pokiaľ ide o podmienku predbežného prerokovania nároku ako podmienku poskytnutia súdnej ochrany, posudzovanie tejto podmienky nemôže byť príliš formalistické, čo by viedlo k odmietnutiu spravodlivosti.

Za daného stavu bude vecou ďalšieho konania, aby okresný súd dôkaz označený žalobcom vykonal, aktuálne však nebol zákonný dôvod, aby konanie zastavil a vec postúpil po právoplatnosti svojho rozhodnutia Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky.

Pokiaľ žalobca namietal, že vo veci rozhodol predpojatý sudca, odvolací súd dodáva, že žalobca výslovne vo svojich podaniach uviedol, že nepodáva námietku zaujatosti voči zákonnému sudcovi podľa § 15a O. s. p.. Zákonná sudkyňa sa výslovne vyjadrila, že sa vo veci necíti zaujatá pre pomer k veci, k účastníkom, ani k ich zástupcom. Krajský súd v tomto kontexte poukazuje na svoju doterajšiu rozhodovaciu činnosť vo veciach hromadných podaní žalobcu s rovnakým predmetom konania, ktorá musí byť žalobcovi známa, a to, že samotná skutočnosť, že škodcom je súd, na ktorom vykonáva zákonný sudca funkciu sudcu, nezakladá pochybnosť o jeho nezaujatosti a nie je dôvodom na jeho vylúčenie z rozhodovania súdnej veci.

V tejto súvislosti je potrebné rozlišovať medzi pojmom „súd“ a „sudcovia“ a z hľadiska zásad spravodlivého procesu citlivo zvažovať ich vzťah. V posudzovaných súvislostiach nezodpovedá právnym pomerom priliehavosť názoru o mechanickom vzťahu medzi súdom a sudcami tohto súdu. Vzťah sudcov je pri výkone rozhodovacej činnosti súdov riadený princípom prezumpcie nezávislosti súdnej moci, ktorá nepodlieha subjektívnym pocitom sudcov pri ich rozhodovaní a nie je ničím zaťažovaná v ich postojoch voči súdu. Pôsobenie sudcov na určitom súde je vždy objektívne dané.

Vzájomný vzťah medzi sudcom a súdom nie je vzťahom zamestnaneckým alebo služobným. Vymenovaním za sudcu vzniká a zánikom funkcie sudcu zaniká osobitný vzťah sudcu k štátu, z ktorého vyplývajú vzájomné práva a povinnosti sudcu a štátu. Sudca je pri výkone funkcie sudcu nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy vykladá podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia, rozhoduje neustranne, spravodlivo, bez zbytočných prietahov, len na základe skutočností zistených v súlade so zákonom (§ 2 ods. 2 zák. č. 385/2000 Z. z.). Dôvod na vylúčenie sudcu teda nezakladá sama skutočnosť, že sudca má prejednať a rozhodnúť vec, v ktorej žalovaným je súd, na ktorom tento sudca vykonáva súdnictvo (uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Nc 14/2010).

Sudca musí zachovávať profesionálny prístup k svojej práci zahrňujúci okrem iného aj profesionálny nadhľad, čo pri zachovávaní sudcovskej etiky dáva záruku nestranného a zákonného rozhodovania. Princíp nezávislého, nestranného a spravodlivého rozhodovania je základným princípom fungovania súdnej moci a je zákonnou povinnosťou sudcu tento princíp dodržiavať. Neoddeliteľnou súčasťou spôsobilosti sudcu vykonávať túto funkciu je zachovať vecný a profesionálny prístup k prejednávanej veci, ovládať svoje konanie, ako aj svoje vnútorné pocity.

Vo vzťahu k odvolacím námietkam žalobcu, ktorý namietal, že okresný súd rozhodol meritórne vo veci samej i o náhrade trov konania, keď zároveň rozhodol aj o zamietnutí návrhu na prerušenie konania a namietol odňatie možnosti konať pred súdom, ktorý vec meritórne prejednal a rozhodol na pojednávaní, odvolací súd konštatuje, že tieto odvolacie námietky nemajú žiaden súvis so súdenou vecou, v ktorej procesný návrh žalobcu na prerušenie konania neexistuje a v ktorej prvostupňový súd doposiaľ nevykonal pojednávanie.

Rozhodnutie okresného súdu je založené na nesprávnom právnom posúdení veci a na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu. S poukazom na vyššie uvedené skutočnosti odvolací súd napadnuté uznesenie okresného súdu o zastavení konania a postúpení veci Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky, ako aj v závislom výroku o trovách konania zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 221 ods. 1 písm. f), h) s použitím ust. § 221 ods. 2 O. s. p.).

V ďalšom konaní bude povinnosťou okresného súdu preveriť splnenie podmienky predbežného prerokovania nároku žalobcu vykonaním navrhnutého dôkazu, resp. vyžiadaním si spisu a stanoviska Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky. Až po takto vykonanom šetrení, v prípade, že podmienka predbežného prerokovania nároku nebude splnená, bude namieste rozhodnúť o ďalšom procesnom postupe.

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Žiline pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu riadny opravný prostriedok prípustný nie je.